

Forslag til høringsuttalelse til utkast til Regionplan Agder 2030

Østre Agder regionråd vil gi Aust-Agder og Vest-Agder fylkeskommune honnør for å ha klart å samordne utkastene fra arbeidsgruppene til et helhetlig og godt strukturert dokument. Gjennomgående finner regionrådet få utfordringer knyttet til å stille seg bak forslagene i utkastet. Likevel er det slik at begrenset plass i det endelige utkastet har medført at noen perspektiv er blitt tillagt for begrenset omtale og gjennomgående hadde planforslaget blitt styrket av færre mål som derigjennom hadde blitt gitt en tydeligere prioritering. Østre Agder erkjenner at det ligger en betydelig spissing gjennom valget av bare fem tema.

Bruken av framtidsbilder i planutkastet fungerer godt.

Planutkastet mangler en innledning som gir perspektiv på Demokratibygging og demokratisering i landsdelen. I en situasjon der man internasjonalt og til dels nasjonalt opplever at demokrati som ide og basis for samfunnsutviklingen blir presset og utfordret, så må et så viktig dokument som regionplanen gi signaler om hvordan vi skal bygge samfunnet videre basert på demokratiske prinsipper. Planen bør ha som intensjon å demokratisere samfunnet. Innbyggere skal i sine ulike roller som elev, pasient, arbeidstaker mm inviteres inn i beslutningsprosesser der vi som borgere opplever å ta del i beslutningene og der de ansvarliggjøres. Planen bør legge grunnlag for at de som bor i vår landsdel kjenner på en samhörighet mellom oss som er bosatt her og en solidaritet med andre mennesker.

Agder har gjennom Arendalsuka en fyrtårnposisjon i arbeidet for demokratibygging i Norge. Det setter krav til at nye Agder viser vei i arbeidet for å styrke demokratiet. Det gjør vi best ved å velge dristige og forpliktende løsninger i kontakt med innbyggere og brukere. Her bør det stilles krav til kommunale, fylkeskommunale og statlige virksomheter i landsdelen. Statlige, fylkeskommunale og kommunale myndigheter forplikter seg overfor regionplan Agder. Å manifestere demokrati som fundamentet i regionplanen gir et vesentlig signal om landsdelens forpliktelser i den videre samfunnsutvikling.

Gjennomgående har planutkastet mye å vinne på en bearbeidelse med sikte på språklig forenkling, herunder fjerning av begrep som ikke kan forventes å bli forstått blant av mange innbyggere. Planen vinner mye på tydelige konklusjoner og mål. Det er også greit å skille mellom det vi er i gang med, som skal forsterkes og videreutvikles, og det som representerer nye retningsvalg.

Perspektivet på at demografiske endringer dramatisk vil endre behovsbildet, er ikke ivaretatt i planutkastet. Ved å overse de grunnleggende utfordringene offentlig sektorer på alle felt som et resultat av dette vil bli stilt overfor, så mangler planen i sin nåværende form forutsetninger for å bli det verktøy statlige, fylkeskommunale og kommunale virksomheter på Agder trenger. Det endelige planforslaget må ta inn over seg at vi planlegger for en aldrende befolkning. Aktivisering av en eldre befolkning må være nøkkel til å hindre passivisering og inaktivitet. Derfor er det en utfordring at **Helse og omsorg** bare har fått marginal omtale i utkastet gjennom henvisningen til innføring av velferdsteknologi. I oppfølgingen av regionplan Agder 2020 er RKG Ehelse og velferdsteknologi en av de sentrale satsningene. Agder står som resten av landet overfor store utfordringer knyttet til å kunne levere tilstrekkelige og riktige tjenester til en eldre befolkning. Når disse viktige utfordringer for stat og kommune mangler omtale så mangler planen en sentral dimensjon.

Østre Agder vil i sin høringsuttalelse peke på følgende punkt som en mener bør bli bedre ivaretatt i den endelige planen:

- Østre Agder regionråd er opptatt av at den nye regionplanen er tydelig på det ansvar ny Agder fylkeskommunen vil ivareta innenfor nærings- og samfunnsutvikling. At denne rollen er tydelig og sterk er særlig viktig for flankene i nord – vest og øst som har mindre forutsetninger for å påvirke

nærings- og samfunnsutviklingen enn det sentrale Agder. Dette er viktig for å motvirke en marginalisering mot ytterkantene i den nye fylket. Å forbeholde midler fra konsesjonskraftfond til bruk i distriktene vil kunne motvirke en slik tendens.

- Østre Agder opplever at perspektivet på effekter av den raske digitaliseringen er for svakt i utkastet. Hva med å bygge opp en landsdelsatsing omkring Digital Innovation Hub (DIH) Ocean Technology i EUs nye program 2021-2027?
- Under **verdiskaping og bærekraft** står det i framtidsbildet – *landsdelen har en tydelig internasjonal profil*. Dette dekker ikke den internasjonalisering som har pågått og som vil forsterke seg fram mot 2030. Samhandling mellom Agders næringsliv og internasjonale aktører er reglen framfor unntaket alt i dag. Derfor bør planen forholde seg til at videre internasjonalisering av næringslivet og universitet er nøkkelen til å kunne skape en ønsket utvikling for Agder. Da bør basisforutsetningene for å møte de krav dette stiller oss overfor tydelig framgå av plandokumentet. Arbeidstakere på alle nivå i arbeidslivet møter disse behovene både språklig og i form av å håndtere samhandling med arbeidstakere med en annen bakgrunn på sin arbeidsplass enten det er på et anlegg, i en konsulentbransje eller i en servicebedrift.
- I kapittelet om **transport og kommunikasjon** mangler det et framtidsbilde knyttet status for iverksetting av Grenlandsbanen. I målene må det bli fastslått at Grenlandsbanen skal være vedtatt i 2028 og utbygging nærmer seg.
- Uklare mål som *Etablere tverretatlige samarbeid for å styrke kollektivtransportens attraktivitet* bør erstattes av klare mål om å endre kollektivløsninger som ikke fungerer godt som en helhet. Byferger, busser og tog må framstå som et enhetlig tilbud overfor den reisende – en reise en billett!
- Servicenæringer er en sentral sysselsettingsfaktor i Agder og betydningen av denne øker i den samlede sysselsetting. Mens tradisjonelle næringer bygger på naturgitte forutsetninger som skog, kraft mm så er etablering av servicenæringer og særlige nye vekstnæringer på dette feltet kunnskapsbasert. Det er viktig at Agder har ambisjoner om å skape slik ny kunnskapsbaserte virksomheter. Konkrete eksempler på det som menes er etablering av flygerutdannelse, bemanningsvirksomhet i luft og sjøfart, spillindustri med mer.
- Østre Agder ønsker at den endelige planforslaget legger grunnlag for en helhetlig utvikling av havneinfrastruktur der alle Sørlandets sentrale havnene inngår. Ny veiforbindelse til Eydehavn er avgjørende for at denne havnen skal fylle en sentral rolle for distribusjon av produkter fra Biozin i Åmli.
- Østre Agder ønsker at planen konkretiserer hva som legges i grønn og blå vekst. I grønn vekst legger vi blant annet ulike produkter fra Jordøya og annen industri basert på innlandets råstoffer i skogen. Blå vekst må omfatte biologiske produkter knyttet til hav, men og tjenesteproduksjon knyttet til maritime næringer og luftfart.
- Østre Agder mener at kulturkapittelet har fått en uheldig slagside mot profesjonelt offentlig kulturliv. Frivilligheten som en bærebjelke i landets kulturliv må fram. Herunder idrett. Kultur og idrett som en sentral satsingsfaktor for gode levekår for barn og unge mangler i utkastet. En mulighet er å satse kulturkortet slik de gjør i Reykjavik på Island.
- Et fyrårn i norsk og sørlandsk kulturliv er uteglemt. Kulturarrangementene følger som en perlerad i alle deler av landsdelen. Det gir innbyggerne kunstnerlige opplevelser på høyt nivå og bak tilbudet ligger det en frivillig innsats som bygger samhold i alle deler av Agder. Hele Agder støtter de største satsningene – Canal Street, Skral festival og Palmesus som er arrangement av nasjonal betydning innenfor sine felt.
- Planen må vise at Agder samlet stå bak arbeidet for å videreutvikle kompetanse og kapasitet ved Sørlandet sykehus HF ved lokasjonene i Kristiansand, Arendal og Flekkefjord.

Oppsummering:

- Når planutkastet mangler tydelige veivalg, så blir potensialet for å nå målene i planen mindre. Planen kan gi tydelige styringssignaler for eksempel gjennom å være tydelig på hvilke prioriteringer som legges til grunn for bruk av midler fra kompetansecifondet.
- Planen må ta inn over seg den store usikkerheten relatert til at den skal favne en så lang tidsperiode som 11-12år. Derfor må den gi rom for å møte det ukjente både i form av muligheter og utfordringer. Handlingsrommet for å møte et hav av muligheter og en strøm av utfordringer gir gode forutsetninger for innbyggernes framtid. Østre Agder ønsker å introdusere begrepet *framtidsspeiderne* som arbeidsform i oppfølgingen av regionplan 2030. Hvor går utviklingen? Er det dit vi bør gå? Kan beviste veivalg gi bedre resultat. Bistand til slike nye arbeidsformer kan hentes fra så ulike miljøer som UiA og spillmiljøet på Agder.

Offentlig sektor ph.d.

BIDRAG TIL KONTINUERLIG UTVIKLING AV OFFENTLIG TJENESTE.

Fakta om Offentlig sektor-ph.d.

- ordning etablert i 2014, med **mål om å bygge forskningskompetanse i stat og kommune.**
- støtte fra Forskningsrådet for at en ansatt kan gjennomføre en doktorgrad som er relevant for virksomhetens ansvarsområde.
- kandidaten må ha opptak til doktorgradsprogram ved en doktorgradsgivende institusjon, med de samme kvalitetskrav og retningslinjer som gjelder for alle doktorgrader.

<https://www.forskningsradet.no/no/Utlysning/OFFPHD/1254037912797/p1173268235938?visAktive=true>

Ph.d i Tvedestrand

«Identifisering og igangsetting av tiltak ved akutt/subakutt funksjonssvikt hos eldre hjemmeboende som mottar hjemmesykepleie i Østre Agder.»

Prosjektperiode:

2017 – 2021

Tildelt: 1,7 mill. kr

Prosjekteier Tvedestrand kommune i samarbeid med Østre Agder

Ph.d. i Ringsaker

Hvordan påvirker prosjektet Kultur for læring lærernes profesjonalitet?

Prosjektperiode:

2018 – 2022

Tildelt: 1,7 mill. kr

Prosjekteier: Ringsaker kommune

Ph.d i Risør / Østre Agder.

Kompetanseutvikling i skolen under endrede rammebetingelser.

«Hvordan kan Østre Agder anvende DEKOM-satsningen til å skape effektiv kompetanseheving hos skoleeier, skoleledelse og personalet i kommunenes skoler?»

Forskningsspørsmål:

- hvilke etablerte strukturer for skoleutvikling gir best mulighet for varig kompetanseheving?
- hvordan kan DEKOM- satsingen i Østre Agder styrke kommunene som skoleeiere?
- hvilke strategier kan kommunene i Østre Agder velge for å få til læring i organisasjonen og på den måten bedre den enkelte lærers profesjonsutøvelse.

Metode

Metode:

Kvalitativ datainnsamling fra Risør og andre kommuner i Østre Agder

- følgeevaluering av organisering og implementering av BTI prosjektet i Risør kommune
- følgeevaluering av DEKOM prosjekt igangsatt i Østre Agder Eks. lærende ledernetverk i Gjerstad og Arendal for å implementere Overordnet del i ny læreplan.
- Kunnskapsoversikt, faglitteratur og nyere forskning på feltet.

Bakgrunn for valg av tema :

Endring i norsk utdanningspolitikk

- Meld. St. 21 (2016-2017) Lærelyst- tidlig innsats og kvalitet i skolen, dreier kompetanseheving over fra statlige satsinger til lokale behov og stiller store krav til kommunen som skoleeiere. Spesielt utfordrende for små kommuner.
- kommunen skal være drivkraft for å utvikle skolen, og legge til rette for at skolene jobber systematisk og kunnskapsbasert innad i egen organisasjon.
- via desentralisert ordning (DEKOM) får kommunene statlige midler og skal gjennomføre tiltak basert på lokale behov i samarbeid med universitet og høyskoler. Mye penger i systemet.
- hvordan kan kommunene klare å utnytte DEKOM , og andre satsinger, slik at resultatet blir økt kvalitet på opplæringstilbudet?

Bakgrunn for valg av tema.

Levekårsutfordringer i Agder

Regional planstrategi i Agder 2016-2020:

- **peker på sammenheng mellom utdanning/kompetanse og levekår**
- Mål å øke gjennomføring i videregående.
- Elevers resultat fra grunnskolen har betydning for gjennomføringsgrad.
- Kvaliteten på lærerens undervisning er den viktigste enkeltfaktoren for elevenes læring
(A. Hargreaves, M. Fullan 2012, 2014)

Hvordan kvalitetsutvikle skolene i Østre Agder for å få en positiv effekt på elevenes faglige resultater og sosial mestring?

Bakgrunn hentet fra formannskapssamling i Østre Agder 8.januar 2019

- De små kommunene har nok med å henge med i svingene/drifte kommunen.
- De store kommunene har kapasitet til å henge med i samfunnsutvikling og planlegging.

(Dag Ingvar Jakobsen UiA)

- Jobbe sammen om regionens levekårsutfordringer.
- Mht. levekår: Snakkes mye om temaet, men lite gjøres. Hva kan vi gjøre sammen?

Hva sier UIA?

- universitetet i Agder er veldig interessert i prosjektet ditt
- UIA er i gang med å utvikle et forskningsmiljø for å finne ut hvilken støtte skoleeiere og skoleledere trenger for å gjøre seg nytte av DEKOM –midlene på en best mulig måte.
- Din forskning er svært viktig lokalt, men også nasjonalt nå som midler kanaliseres gjennom fylkesmannen. (Proff. Jorunn Midtsundstad UIA)

Hva er min motivasjon?

- ser at ny forvaltningslogikk stiller ambisiøse krav til kommunene og samhandling mellom nivå.
- er opptatt av skoleutvikling og pedagogisk ledelse, og erfarer at drift overskygger utvikling i en travel skolehverdag. *Hvordan etablere utvikling som en del av driften?*
- opplever utfordringer med tidlig innsats, tilpasset opplæring og spesialundervisning (organisering, ressursbruk og utbytte)
- opplever at mange aktører vil ha sine tiltak inn i skolen, og at det kan være vanskelig å prioritere både for skoleeier og rektor.
- opplever at det kan være vanskelig å bruke kvalitetsvurdering til kvalitetsutvikling. Ofte mange faktorer som spiller inn, og ikke kausal sammenheng.

Motivasjon fortsetter.....

- motivert av egne funn i masteroppgaven «Rektor som pedagogisk leder, og samhandling mellom rektor og skoleeier om kvalitetsutviklingsarbeidet». Et av funnene var at samhandlingen framsto som lite produktiv og at små kommuner er svært sårbare som skoleeiere (TL Bergum 2014).
- Dette samsvarer med K Roald (2010, 2012) som finner stor variasjon i kvalitetsutviklingsarbeidet både på skole og kommunenivå.
- «kvalitetsarbeidet i kommunene kan fungere både produktivt, uproduktivt, reproduktivt og kontraproduktivt» (2012, s. 220)

Hvorfor en offphd. i pedagogikk i Østre Agder?

- etablere forskningskompetanse og kultur for forskning i regionen for å møte dagens og morgendagens utfordringer.
- Imøtekomme statlige føringer for å forbedre og utvikle skoleeier og skolene (jfr. meld. St. 21)
- koble forskningsbasert, faglig kunnskap med ulike typer lokalkunnskap for å heve lokal kompetanse og øke analysekapasitet slik at kommunene kan få et bedre grunnlag for å finne frem til tiltak som dekker behov.
- skaffe kunnskap og gi beslutningsstøtte basert på fakta slik at statlige virkemidler blir utnyttet på en produktiv måte.
- kan ses i sammenheng med levekårssatsingen
- omdømmebygging

Budsjett – finansiering

Budsjett	2019	2020	2021	2022	Totalt
Risør kommune, lønn kandidat og intern veiledning	478 000	1 028 000	1 083 000	647 000	3 236 000
Innkjøp FoU- tjenester	50 000	120 000	120 000	70 000	360 000
Andre (f.eks. reisebyrå, bokhandel osv)	20 000	35 000	35 000	20 000	110 000
Totalt	548 000	1 183 700	1 238 000	737 000	3 706 000

Finansieringsplan	2019	2020	2021	2022	Totalt
Norges forskningsråd	228 000	562 500	578 000	346 500	1 715 000
Risør kommune	100 000	170 500	190 000	100 500	561 000
Østre Agder	50 000	100 000	100 000	60 000	310 000
Prosjektskjønn	170 000	350 000	370 000	230 000	1 120 000
Totalt	548 000	1 183 000	1 238 000	737 000	3 706 000